

Shut. Lev Avraham #72: Uruguayan Air Force Flight 571

1 Wikipedia

Uruguayan Air Force Flight 571, also known as **Miracle Flight 571**, was a chartered flight originating in Montevideo, Uruguay, bound for Santiago, Chile, that crashed high in the Andes mountains on 13 October 1972. The accident became known as the **Andes flight disaster** and the **Miracle of the Andes**.

While crossing the Andes during poor weather, the inexperienced co-pilot of the Fairchild FH-227D mistakenly believed they had reached Curicó, despite instrument readings that indicated otherwise. The aircraft began descending too early to reach Pudahuel Airport and struck a mountain, shearing off both wings and the tail section. The remaining portion of the fuselage slid down the mountain about 725 metres (2,379 ft) before striking ice and snow on a glacier. The flight was carrying 45 passengers and crew, including 19 members of the Old Christians Club rugby union team, along with their families, supporters, and friends.

The wreck was located at an elevation of 3,570 metres (11,710 ft) in the remote Andes of far western Argentina, just east of the border with Chile. Three crew members and eight passengers died immediately; several more died soon afterward due to the frigid temperatures and the severity of their injuries. Authorities flew over the crash site several times over the following days, searching for the aircraft, but could not see the white fuselage against the snow. Search efforts were canceled after eight days.

During the following 72 days, the survivors suffered numerous hardships, including exposure, starvation, and an avalanche, and 13 more passengers died. Some resorted to cannibalism. As the weather improved with the Southern Hemisphere spring, two survivors, Nando Parrado and Roberto Canessa, climbed a 4,650-metre (15,260 ft) mountain peak without gear and hiked for 10 days into Chile to seek help, traveling 38 miles (61 km). On 23 December 1972, two months after the crash, the last of the 16 survivors were rescued.

...

The survivors had extremely little food: eight chocolate bars, a tin of mussels, three small jars of jam, a tin of almonds, a few dates, candies, dried plums, and several bottles of wine. During the days following the crash, they divided this into small amounts to make their meagre supply last as long as possible. Parrado ate a single chocolate-covered peanut over three days.

Even with this strict rationing, their food stock dwindled quickly. There was no natural vegetation and there were no animals on either the glacier or nearby snow-covered mountain. The food ran out after a week, and the group tried to eat parts of the airplane, such as the cotton inside the seats and leather. They became sicker from eating these.

Knowing that rescue efforts had been called off and faced with starvation and death, those still alive agreed that, should they die, the others might consume their bodies to live. With no choice, the survivors ate the bodies of their dead friends.

Survivor Roberto Canessa described the decision to eat the pilots and their dead friends and family members:

Our common goal was to survive – but what we lacked was food. We had long since run

out of the meagre pickings we'd found on the plane, and there was no vegetation or animal life to be found. After just a few days, we were feeling the sensation of our own bodies consuming themselves just to remain alive. Before long, we would become too weak to recover from starvation.

We knew the answer, but it was too terrible to contemplate.

The bodies of our friends and team-mates, preserved outside in the snow and ice, contained vital, life-giving protein that could help us survive. But could we do it?

For a long time, we agonized. I went out in the snow and prayed to God for guidance. Without His consent, I felt I would be violating the memory of my friends; that I would be stealing their souls.

We wondered whether we were going mad even to contemplate such a thing. Had we turned into brute savages? Or was this the only sane thing to do? Truly, we were pushing the limits of our fear.

The group survived by collectively deciding to eat flesh from the bodies of their dead comrades. This decision was not taken lightly, as most of the dead were classmates, close friends, or relatives. Canessa used broken glass from the aircraft windshield as a cutting tool. He set the example by swallowing the first matchstick-sized strip of frozen flesh. Later on, several others did the same. The next day, more survivors ate the meat offered to them, but a few refused or could not keep it down.

In his memoir, *Miracle in the Andes: 72 Days on the Mountain and My Long Trek Home* (2006), Nando Parrado wrote about this decision:

At high altitude, the body's caloric needs are astronomical ... we were starving in earnest, with no hope of finding food, but our hunger soon grew so voracious that we searched anyway ... again and again, we scoured the fuselage in search of crumbs and morsels. We tried to eat strips of leather torn from pieces of luggage, though we knew that the chemicals they'd been treated with would do us more harm than good. We ripped open seat cushions hoping to find straw, but found only inedible upholstery foam ... Again and again, I came to the same conclusion: unless we wanted to eat the clothes we were wearing, there was nothing here but aluminum, plastic, ice, and rock.

Parrado protected the corpses of his sister and mother, and they were never eaten. They dried the meat in the sun, which made it more palatable. They were initially so revolted by the experience that they could eat only skin, muscle and fat. When the supply of flesh was diminished, they also ate hearts, lungs and even brains.

All of the passengers were Roman Catholic. Some feared eternal damnation. According to Read, some rationalized the act of necrotic cannibalism as equivalent to the Eucharist, the Body and Blood of Jesus Christ under the appearances of bread and wine. Others justified it according to a Bible verse found in John 15:13: 'No man hath greater love than this: that he lay down his life for his friends.'

Some initially had reservations, though after realizing that it was their only means of staying alive, they changed their minds a few days later. Javier Methol and his wife Liliana, the only surviving female passenger, were the last survivors to eat human flesh. She had strong religious convictions, and only

reluctantly agreed to partake of the flesh after she was told to view it as "a kind of Holy Communion".¹

2 History of Yesterday

On the tenth day, while listening to the radio they heard the search for them had been called off. Canessa recalled how he felt: *"It was a very strange sensation: feeling that the world is alive and that they consider you dead."*

Nando added: *"When you're abandoned to die at you know, 13,000 or 14,000 feet with 35 degrees below zero, no food, no water, no help, no rescue — you turn yourself into a survival machine."*

The friends were alone, with no help coming, and on the brink of starvation. But then, the choice was made that saved their lives.

During a late-night conversation between Carlitos and Nando, Carlitos said: *"Nando, nothing is left from the chocolates"*, to which Nando replied: *"I'm going to eat the pilot."* Carlitos defended his friend saying: *"That's logic to say that because Nando lost his mother and his sister."*

Nando explained his decision: *"What are we going to do? We have to eat and the only proteins are the dead bodies of the people that were in this plane. You know, everybody is thinking the same thing."*

Canessa recalled eating human flesh for the first time: *"Your mouth doesn't want to open because you don't want to swallow a piece of a dead person. And then I thought of my mother, that she told me: 'If one of my sons dies I couldn't make it in life. I would die myself.' So I said for not giving up I have to eat this piece. I just swallowed it and nothing happened. The first bite for me is like your first sexual relation. You have lots of expectations, lots of things going to happen, and then after it happens — it's over. Life goes on. The taste is like raw meat from a cow or whatever."*

Unable to light a fire — they ate the flesh raw.²

3 שו"ת לב אברהם סימן ע"ב

על דבר אכילת בשר אדם במקום פקוח נפש
ב"ה. יום שנכפל בו כי טוב לסדר בא תשל"ג.

שלום וכל טוב סלה על ראש מע"כ ידידי היקר בנש"ק אילים ותרשישים, מהור"ר שמעון קאליש שליט"א.

הנני בזה להשתעשע עמו על דברי תורה ששאל, בענין הידיעה שנתפרסמה על מקרה ביש ל"ע שקרה אסון ונפל אוירון בין ההרים ומיד נהרגו הרבה אנשים אבל נשארו בחיים י"ג אנשים, היו שם בלי שום קשר אל העולם לא היה להם מה לאכול ואכלו בשר המתים רח"ל ומעכ"ת שאל אם לפי דת תוה"ק שפיר עבדי.

תשובה, לענ"ד אין כל ספק דבמצב של פקוח נפש שפיר עבדי, ואין לך שום דבר העומד בפני פקוח נפש לבד משלש עבירות כידוע, היה דבר זה פשוט בעיני עד שאין מן הצורך לכותבו, וכי חמורים איסורים אלו הכרוכים באכילת בשר המת, היינו איסור ניוול המת, ואיסור הנאה של מת, מחילול שבת שנדחה מפני פיקוח נפש,

אלא שראיתי בספר שו"ת בנין ציון חלק א' סימן ק"ע סימן קע"א האריך שאסור להציל עצמו אפילו במקום פקוח נפש בקלון חברו, ואפילו אם חולה שיש בו סכנה לפנינו אסור לנוול את המת כדי להצילו וחולק על הנודע ביהודה מהדורא תנינא יו"ד סימן ר"י חת"ם סופר יו"ד סימן של"ו שהתירו בכה"ג, ולפי דבריו היה אסור גם בנידון דידן,

אמנם כל דבריו שם תמוהים מאד כאשר האריכו הבאים אחריו, ונבוא בזה רק על איזה נקודות בקיצור,

1 Wikipedia contributors. (2022, January 12). Uruguayan Air Force Flight 571. In *Wikipedia, The Free Encyclopedia*. Retrieved 23:32, January 12, 2022, from https://en.wikipedia.org/w/index.php?title=Uruguayan_Air_Force_Flight_571&oldid=1065156322.

2 Alema Ljuca. *A Plane Crash in the Andes Turned Its Survivors Into Cannibals*. Oct. 5, 2021. *History of Yesterday*.

ראשית דבריו מיסודים על היסוד שחידש שלדעת רש"י בבבא קמא (דף ס') אסור לאדם להציל עצמו בממונו של חברו אפילו במקום פקוח נפש עי"ש, לענ"ד אין לחדש דבר כזה נגד הכלל גדול בתורה דאין לך דבר העומד בפני פקוח נפש חוץ וכו', אלא שצריך לומר שדעת רש"י לפרש שהשאלה בבבא קמא אי מותר להציל עצמו וכו', היינו במקום שאינו נוגע אף לספק פקוח נפש, אלא איירי בתכסיסי מלחמה שהיו דרכים אחרים להנצל, אלא לחשוך טירחה או זמן היה טוב לשרוף הגדיש, ורק בזה קיימא לן דאסור להציל עצמו ...

ומ"ש שגם לדעת התוספות והרא"ש בבבא קמא שם רק על מנת לשלם מותר להציל עצמו בממון חברו, וכאן במת אי אפשר לשלם לו בזיונו עי"ש, הנה בשו"ת מהר"ם שיק יו"ד סימן שמ"ז חולק עליו, ומבאר שרק ע"כ אסור לגזול להציל עצמו שלא על דעת לשלם, כיון שבזה שלוקח שלא על מנת לשלם לית ביה פקוח נפש, נהי דגם לא תגנבו אפילו על מנת לשלם, מכל מקום שלא על מנת לשלם איכא איסור טפי ועל זה אינו פקוח נפש ובמה ידחה, אבל אם היה אפשר לצייר שיהיה פיקוח נפש אם יטול על מנת לשלם בוודאי היה רשאי לגזול עי"ש, ...

ועוד הוסיף בשו"ת בנין ציון שם נקודה אחת וזה לשונו:

ועוד דבשלמא לענין המצלת עצמו בממון חברו יש סברא דמותר כיון דהנגזל בעצמו חייב להציל חברו בממונו משום לא תעמוד על דם רעך כמבואר בחו"מ (סימן תכ"ו) לכן מותר להציל עצמו בממונו דלא מדי גזלו כיון שהוא בעצמו היה חייב בזה, אבל בנדון השאלה דלא שייך לומר כן דאין על המת מוטל להציל את החי דכיון שמת נעשה חפשי מן המצות כדאמרינן נדה (דף סא) לכן גם מטעם זה נלע"ד על פי שיטת התוספות והרא"ש אסור להציל החי על ידי ביזוי המת וכו' עי"ש ...

ולענ"ד נראה ברור שאין לקשר להלכה הא דחייב אדם להציל את חברו מן הסכנה מדין לא תעמוד על דם רעך ...

ונחזור לעניינינו לפי מה שכתבנו שהכריעו כל האחרונים דלא כסברת הבנין ציון הנ"ל, ממילא לית דין צריך בושש דבמקום פקוח נפש מותר לגזול המת ולאכול את בשרו, ואף שכמה איסורים כרוכים בזה איסור הנאה ממת וניווול המת וביטול מצות עשה דקבורה ואולי גם גזל המת כמו שהאריכו בזה האחרונים ועיין שו"ת קול מבשר סימן א' שהאריך בזה, עם כל זה הכל הותר מפני פיקוח נפש, ואמרת להביא ראיה לזה ממקראי קודש המפורשים בקרא (ויקרא כו:כט) ואכלתם בשר בניכם ובשר בנותיכם תאכלו, וכן (דברים כח:נג) ואכלת פרי בטןך בשר בניך וגו' האיש הרך בך וגו' תרע עינו וגו', והמוכן הפשוט לענ"ד שיאכלו בשר בניהם המתים ולא שיהרגו ח"ו, ראשית דנראה שהתוכחה כוללת עונשים על שעברנו על מצות ד' אבל לא שיכשילו אותנו בעבירות, ... ואם כן ... צריך לומר שמקראי קודש אלו ואכלתם בשר בניכם, היינו שיגיעו למצב נורא של רעב שיהיו כבר רשאים לאכול בשר המתים משום פקוח נפש, ועוד נראה דלא מסתבר לפרש שיהרגו בניהם, דאם כן איך מוסיף קרא תרע עינו וכו' מתת לאחד מהם מבשר בניו וגו' והלא זה בגדר בגדול החל ובקטן כילה, שאם כבר כתב שח"ו יהרגו בניהם לאכול בשרו איך יוסיף לומר שיהיו צרי עין מלידתם ליתר הבנים, ...

ואם אוכל במצב של פיקוח נפש יש לעיין אם צריך לברך ברכת הנהנין שהכל נהיה בדברו, דהא קיימא לן או"ח סימן ר"ד סעיף ט' אכל מאכל או משקה של איסור מפני הסכנה מברך עליו תחילה וסוף, אלא דיש לומר דאולי לא תקנו בכלל ברכות רק על מאכלים ומשקאות, ואף אם אסורים המזה, אם יש היתר מפני פיקוח נפש מברך, אבל בשר אדם אינו בכלל אוכלים כלל, ואם כן אין לברך עליו אף אם מותר לאכול, אבל באמת לא מצינו גדר זה, וכל הנהנה מעולם הזה בלא ברכה וכו', משמע שאין צריך דייקא "שם" אוכל, ...

ואם כי כל הענין והדיון בזה מעורר קצת גיעול הנפש, עם כל זה לא מנעתי לכותבו, ראשית כי תורה היא וללמוד אנו צריכים, שנית דיש בזה מוסר השכל, להכניע שכלנו ודעתינו וכל הרגשתינו לדעת תורה, ואכילת בשר אדם מת אף כי נראה מיאוס ואכזרי מותר לפיקוח נפש, ואדרבה מצוה קעביד, ולעומת זה אמרו חכמים (סנהדרין עח). ימות ואל תספר עמו מאחורי הגדר עי"ש, ומזה נלמוד שלא לילך אחר שכלינו הדל רק תמיד לקיים: נר לרגלי דבריך ואור לנתיבתי.

והנני בזה ידידו הדושה"ט באה"ר.³

4 שו"ת יביע אומר

דבר מי שיש לו ילדים קטנים שאינם בקו הבריאות, ולפי עצת הרופאים תקנתם לשתות בכל יום חלב עז טהור ונקי מבלי כל תערובת, וברצונו לקנות עז ולהביאו לביתו למטרה זו. והדר"ג העיר במ"ש שאין מגדלין בהמה דקה בארץ ישראל...⁴

... אף שבשו"ת בנין ציון (סי' קסט) מסתמך ואזיל סמיכה בכל כחו ע"ד רש"י בזה, אנו אין לנו אלא דברי הפוסקים

3 שו"ת לב אברהם סימן ע"ב.

4 שו"ת יביע אומר חלק ד' חו"מ סימן ו'.

והטוש"ע הנ"ל... ומכ"ש בנ"ד שאינו אלא חששא בעלמא פן ירעה בשדה אחר, והוא שומר עליה וקושרה בכרעי המטה, הא ודאי דבמקום סכנה אין להחמיר.⁵

5 כבא קמא

(שמואל ב כג, טו) ויתאוו דוד ויאמר מי ישקני מים מבור בית לחם אשר בשער ויבקעו שלשת הגבורים במחנה פלשתים וישאבו מים מבור בית לחם אשר בשער [וגו']

The Gemara continues with another statement of *aggada* on a related topic: The verse states: “**And David longed, and said: Oh, that one would give me water to drink of the well of Bethlehem, which is by the gate! And the three mighty men broke through the host of the Philistines, and drew water out of the well of Bethlehem, that was by the gate, and took it, and brought it to David; but he would not drink it, but poured it out to the L-rd**” (II Samuel 23:15–16). The Sages understood that David was not simply asking for water, but was using the term as a metaphor referring to Torah, and he was raising a halakhic dilemma.

מאי קא מיבעיא ליה ...

What is the dilemma that David is raising? ...

רב הונא אמר גדישים דשעורים דישראל הוו דהוו מטמרי פלשתים בהו וקא מיבעיא ליה מהו להציל עצמו בממון חבירו

Rav Huna stated a different explanation of the verse: **There were stacks of barley belonging to Jews in which the Philistines were hiding, and David wanted to burn down the stacks to kill the Philistines and save his own life. He raised the dilemma: What is the halakha? Is it permitted to save oneself by destroying the property of another?**

שלחו ליה אסור להציל עצמו בממון חבירו אבל אתה מלך אתה [ומלך] פורץ לעשות לו דרך ואין מוחין בידו ...

They sent the following answer to him: **It is prohibited to save oneself by destroying the property of another. But you are king, and a king may breach the fence of an individual in order to form a path for himself, and none may protest his action, i.e., the normal halakhot of damage do not apply to you since you are king. ...**

בשלמא למאן דאמר למקלי היינו דכתיב (שמואל ב כג, יב) ויתיצב בתוך החלקה ויצילה ...

Granted, according to the one who says that David asked his question because he wanted to burn the stacks, **this is as it is written** in the following verse with regard to David: “**But he stood in the midst of the plot, and saved it, and slew the Philistines; and the L-rd performed a great victory**” (II Samuel 23:12). ...⁶

רש"י

ויצילה. שלא ישרפוה הואיל ואסור להציל את עצמו בממון חבירו:⁷

תוספות

מהו להציל עצמו בממון חבירו. איבעיא ליה אי חייב לשלם כשהציל עצמו מפני פקוח נפש:⁸

5 שם סוף אות ב'.

6 [כבא קמא ס:](#)

7 [רש"י שם.](#)

8 תוספות שם.

לקריאה נוספת:

- שו"ת בנין ציון סימן קס"ז; סימן ק"ע (ד"ה רק דעדיין); סימן קע"א (ד"ה אכן מעכ"ת); חדשות סימן קע"ג
- תוספת יום הכפורים פב: ד"ה ואם אומרים לישראל
- שו"ת שואל ומשיב מהדורא תנינא חלק ג' סימן ד'
- שו"ת מהרש"ם חלק ה' סימן נ"ד
- שו"ת דברי מלכיאל חלק ה' סימן ס' ד"ה ועוד יש לומר
- שו"ת ציץ אליעזר חלק ד' סימן י"ד אות ד'
- שו"ת אגרות משה יו"ד חלק א' סימן רי"ד ד"ה ומה שסובר כ"ג
- מציל עצמו בממון חברו [עולמות]
- ר' ירון בן-דוד, האם מותר לאדם להציל עצמו בממון חברו?
- מיכאל ויגודה, החיים והקנין ומה שביניהם
- פרשת צו: האם מותר לאכול בשר אדם? [חדוש]